

Aizawa Seishisai: Kokutai-ideologien

Ordet kokutai (国体 "den nationale krop") betegner den indre essens eller mystiske kraft i det japanske folk og i nationen som sådan. Begrebet vandt udbredelse i takt med den nationalisme, som voksede frem efter 1868. Nationen betragtedes som én stor familie med kejseren som faderskikkelse, og gennem ham var det japanske folk mystisk forenet med Himlen og Amaterasu. Sønlig respekt og kejsertroskab forenedes i en total patriotisme, som udvikledes i ulykkelig politisk retning med Stillehavskrigen og nederlaget i 1945 som følge. Følelsen for den nationale enhed og dens særpræg kan i høj grad fornemmes i dagens Japan.

Forfatteren til teksten er Aizawa Seishisai (1782-1863), som med sine ideer var en forløber for den senere dominerende nationalisme og kejserdyrkelse. Helt op til 1945 blev japanske skolebørn belært om de samme ideer gennem skolebøger udgivet af undervisningsministeriet.

Teksten er et eksempel på syntesen af shinto og kongfuzianisme.

Midlerne hvormed en regent beskytter sit rige, bevarer freden, opretholder ordenen og holder landet fri for uroligheder består ikke i at holde verden i et fast greb eller holde folket nede i angst og undertrykkelse. Det eneste han kan sætte sin lid til er, at folket alle er af en og samme overbevisning, at de sætter deres hersker højt, og at de ikke kan tåle at være adskilt fra ham. Siden himmel og jord blev delt, og mennesket først opstod, har den kejserlige familie overvåget de fire have, generation efter generation, indenfor det samme dynasti. Aldrig har noget menneske dristet sig til at lægge skumle planer for den kejserlige trone. At dette har været således lige ned til vores tid kan næppe have været noget rent og skært tilfælde.

Undersåttens pligt overfor herskeren er den vigtigste pligt i himlen og på jorden. Kærligheden mellem forældre og barn er indbegrebet af taknemmelighed¹ i landet. Den vigtigste pligt og indbegrebet af taknemmelighed gennemtrænger alt mellem himmel og jord, og gennemtrænger til stadighed menneskers hjerter og varer ved altid uden ændringer. Det er hvad herskeren stoler på først og fremmest i balancen mellem himmel og jord og i opretholdelsen af orden blandt folket.

Fra gammel tid, da den himmelske stammoder [Amaterasu] oprettede staten på et grundlag så bredt som himlen, var hendes opholdssted i himlen og hendes dyder var

¹ Det japanske ord *on* kan oversættes med taknemmelighed. *On* kan i bredere forstand også forstås som den pligt, man har til at tilbagebetale den "gæld", man i form af gaver, goder eller sociale relationer har til andre.

himmelske dyder og med disse udførte hun det guddommelige arbejde at bringe verden i orden. Alt - stort og småt – blev skabt for at være i harmoni med himlen. Hendes dyd lignede juvelens, hendes stråleglans var som spejlets og hendes frygtindgydende magt var som sværdets²]. Hun strålede majestætisk ud over hele riget - hun som legemliggjorde himlens gavmildhed, genspejlede himlens stråleglans og udstrålede himlens frygtindgydende magt. Da hun skænkede sin kejserlige sønnesøn³ landet og personligt gav ham de tre regalier, blev disse opfattet som symboler på den himmelske magt, idet de gav udtryk for den himmelske dyd og erstattede himlens egen medvirken i udførelsen af himmelske funktioner. Derefter blev de overdraget til en ubrudt linje af generationer, og den kejserlige families ukrænkelighed var sådan, at ingen turde forgribe sig på den. Både herskerens og undersåttens status var klart defineret og den vigtigste pligt⁴ var dermed åbenbar.

Da den himmelske stammoder gav de guddommelige regalier fra sig, tog hun det højtelskede spejl, og da hun gav det sin velsignelse, sagde hun: "Den der ser i dette, ser mig." Talløse generationer, som har husket dette, har æret spejlet som den guddommelige legemliggørelse af den himmelske stammoder. Hendes hellige søn og guddommelige sønnesøn så ind i det højtelskede spejl og så en genspejling heri. Hvad de så var den legemliggørelse, som den himmelske stammoder havde skænket dem, og at se i det var som at se hende. Således kunne de ikke andet end føle et dybt fællesskab mellem guder og mennesker, mens de tilbad hende ærbødigt. Derfor, hvorledes kunne de lade være med at agte deres forfædre, udtrykke deres sønlige pietet, respektere deres egne personer⁵ og dyrke deres egen dyd? Netop ligesom kærligheden mellem forældre og barn uddybes, således blev indbegrebet af taknemmelighed fuldt åbenbaret.

Efter således at have grundlagt den menneskelige moral på disse to principper meddelte den himmelske stammoder sin lære til talløse generationer. Forpligtelserne mellem hersker og undersåt, forældre og barn - disse er de største af himlens moralske

² De tre kejserlige regalier: juvel, spejl og sværd.

³ Ninigi.

⁴ Loyalitet overfor tronen.

⁵ Nemlig som betroede personer.

forpligtelser. Hvis indbegrebet af taknemmelighed opnås indenfor⁶ og den højeste pligt viser sig udadtil⁷, vil loyalitet og sønlig pietet blive fastlagt og himlens store vej og menneskets vej vil vise sig i stråleflor. Med loyalitet gives ære til hvem, der er ære værdig; med sønlig pietet vises ærbødighed overfor forældre. Det er i sandhed ved disse midler, at folkets hjerter bliver som ét, og høj og lav skabes til at sætte hinanden højt.

Men hvorledes er disse ypperste lærdomme blevet bevaret uden at være blevet udbredt ved hjælp af ord og hvorledes kan mennesker praktisere dem dagligt uden at være sig dem bevidst? Således som den himmelske stammoder residerer i himlen og sender sine majestætiske stråler ned på jorden, således åbenbarer himlens efterkommer på jorden af yderste evne sin ærlighed og ærbødighed for at betale sin gæld tilbage til den himmelske stammoder. Eftersom religion og regering er ét, er alle de himmelske funktioner, som herskeren foretager sig, og alle hans gerninger, som udføres af ham som repræsentant for himlen, midler til at tjene den himmelske stammoder. Når herskeren ærer sin stammoder og hersker over folket, bliver han ét med himlen. At hans slægt derfor skal vare ved, så længe himlen består, er en naturlig følge af tingenes orden. Og således har rækken af herskere plejet deres kejserlige grave og udført ceremonierne til ære for deres forfædre, idet de stedse har udtrykt deres allerhøjeste sønlige pietet. De har til fulde udtrykt deres ærlighed og ærbødighed ved at iagttage hele systemet af riter, og de har opfyldt deres pligt til at betale gælden til stammoderen tilbage og til at ære deres forfædre ved at udføre den store, taksigelsesfest. Denne ceremoni består i at prøvesmage det første nye korn og ofre den til de himmelske guder⁸.

Tsunoda, de Bary & Keene: *Sources of the Japanese Tradition*. Columbia University Press 1958, vol. 2: 91-92.

Oversat af Esben Andreasen

⁶ I familien.

⁷ I samfundet.

⁸ Høstritualet *Kannamesai* i Ise.